

Dokumentacja przyrodnicza obiektu „Siedliska”

wykonano w ramach projektu:

„Ochrona torfowisk alkalicznych (7230) południowej Polski” – dokument obejmuje charakterystykę obiektu o roboczej nazwie „Siedliska”

Ewa Gutowska, Filip Jarzombkowski, Katarzyna Kotowska

Świebodzin 2017

Spis treści

1 WSTĘP	4
2 METODYKA PRAC PRZEPROWADZONYCH NA POTRZEBY DOKUMENTACJI	4
2.1 METODY PRAC PRZEPROWADZONYCH NA POTRZEBY SPORZĄDZENIA NINIEJSZEJ DOKUMENTACJI	4
2.2 OPRACOWANIE MAP	6
3 OGÓLNE DANE O OBIEKCIE	6
3.1 TYPOLOGIA	6
3.2 REJESTR POWIERZCHNIOWY - WYKAZ DZIAŁEK EWIDENCYJNYCH	6
3.3 STAN WŁASNOŚCI GRUNTÓW	7
3.4 WYKAZ WÓD	7
3.5 OPIS GRANIC OBIEKTU	7
3.6 POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE	9
3.7 POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE	9
3.8 REGIONALIZACJE	9
3.9 ZAGOSPODAROWANIE I STAN ŚRODOWISKA W OTOCZENIU OBIEKTÓW	9
3.10 POŁUDNIOWOROZTOCZAŃSKI PARK KRAJOBRAZOWY	10
3.11 OBSZAR NATURA 2000 PLH060093 UROCZYSKA ROZTOCZA WSCHODNIEGO	10
4 HISTORIA UŻYTKOWANIA OBSZARU	10
5 ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	11
5.1 WARUNKI KLIMATYCZNE	11
5.2 GEOMORFOLOGIA I RZEŻBA TERENU	12
5.3 HYDROGRAFIA I HYDROLOGIA	12
5.4 TORFOWISKA	13
5.5 FLORA I JEJ OSOBLIWOŚCI	13
5.6 ROŚLINNOŚĆ, HISTORIA ROZWOJU ORAZ STAN OBECNY	14
5.7 SIEDLISKA CHRONIONE DYREKTYWĄ SIEDLISKOWĄ	15
5.8 FAUNA	16
5.8.1 Wykaz gatunków	16
5.8.1.1 Określenie celów działań ochronnych w odniesieniu do fauny	16
5.8.1.2 Określenie zasad ochrony siedlisk cennych gatunków zwierząt	16
5.8.2 Zmiany w faunie i zaobserwowane zagrożenia	16
6 WARTOŚCI KRAJOBRAZOWE	16
7 ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE I SPOSOBY UŻYTKOWANIA	17
7.1 INFRASTRUKTURA TECHNICZNA W OBIEKTACH	17
7.2 INFRASTRUKTURA TURYSTYCZNA I EDUKACYJNA	17
7.3 NAUKOWE WYKORZYSTANIE I OCENA JEGO WPLYWU NA SIEDLISKO 7230	17
7.4 INNE GRUPY SPOŁECZNE MAJĄCE WPLYW NA OBIEKTY	17
7.5 INTERESY GOSPODARCZE MAJĄCE WPLYW NA OCHRONĘ SIEDLISKA 7230	17
8 ZAŁOŻENIA OCHRONY ORAZ PROPONOWANA KONCEPCJA OCHRONY TORFOWISK ALKALICZNYCH	17

9 PUBLIKOWANE I NIEPUBLIKOWANE MATERIAŁY DOTYCZĄCE OBSZARU TORFOWISK ALKALICZNYCH ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W CHARAKTERYZOWANYCH OBIEKTACH.....	18
10 ZAŁĄCZNIKI	19

1 Wstęp

Poniższą dokumentację przyrodniczą sporządzono w ramach Projektu nr LIFE13 NAT/PL/000024 współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Funduszu LIFE+ oraz środków NFOŚiGW. Dokumentacja obejmuje jeden obiekt torfowiskowy, położony w dolinie Sołokii, o roboczej nazwie Siedliska.

2 Metodyka prac przeprowadzonych na potrzeby dokumentacji

Prace na potrzeby sporządzenia dokumentacji prowadzono na przestrzeni lat 2014-2017. Wykorzystano również materiały zgromadzone w trakcie obserwacji terenowych od roku 2009.

2.1 Metody prac przeprowadzonych na potrzeby sporządzenia niniejszej dokumentacji

Grupa organizmów i cel działania	Metodyka zbioru informacji lub oceny	Uwagi
Działania wstępne		
- zebranie publikowanych i niepublikowanych opracowań na temat rezerwatu	- przeprowadzenie kwerendy literatury i aktów prawnych	
Flora		
- ocena stopnia rzadkości	- kartowanie w terenie; - analiza wykazów i list gatunków rzadkich i chronionych;	PCZKR – Kaźmierczakowa, Zarzycki 2001; Mirek i in. 2006; Żarnowiec i in. 2004; Zarzycki i in. 2006; Dyrektywa Siedliskowa; Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin;
- wykonanie oceny liczebności populacji gatunków chronionych	- szacowanie liczebności w terenie	
- wykonanie spisów florystycznych i zebranie materiału do oznaczenia (w tym również weryfikacja występowania	- poszukiwanie w terenie, ze szczególnym uwzględnieniem biotopów o potencjalnie największej bioróżnorodności	oznaczanie na podstawie: Rutkowski 1998; Rothmaler i in.1988; nazewnictwo wg Mirek i in. 2002; nazewnictwo wg Ochyra i in. 2003;

Grupa organizmów i cel działania	Metodyka zbioru informacji lub oceny	Uwagi
gatunków rzadkich, zagrożonych i chronionych)		
- występowanie gatunków ekspansywnych i obcych ekologicznie i geograficznie i oszacowanie ich zdolności do ekspansji	- obserwacje terenowe	
Roślinność i siedliska przyrodnicze		
- ocena stopniawyształcenia i rzadkości	- obserwacje terenowe - analiza wykazów i list	Dyrektywa Siedliskowa; Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000; Matuszkiewicz 2005
Walory krajobrazowe		
- wyznaczenie kategorii	<p>Walor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - niski - teren silnie przekształcony antropogenicznie, nie występują rzadkie gatunki chronione, brak chronionych siedlisk - przeciętny - teren w niewielkim stopniu przekształcony antropogenicznie, występują pojedyncze rzadkie gatunki chronione, chronione siedliska przynajmniej fragmentarycznie zachowane - wysoki - teren cechujący się znacznym stopniem naturalności, dość licznie 	wyznaczenie kategorii oparto na propozycji skali Balcerkiewicza, Wojterskiej (1993)

Grupa organizmów i cel działania	Metodyka zbioru informacji lub oceny	Uwagi
	<p>występują rzadkie i chronione organizmy oraz prawidłowo wykształcone rzadkie siedliska przyrodnicze</p> <p>- wybitny - teren cechujący się bardzo dużym stopniem naturalności i/lub unikalności przyrodniczej, licznie występują rzadkie i chronione organizmy oraz wzorcowo wykształcone rzadkie siedliska przyrodnicze</p>	

Tabela 1. Zakres i metody prac na potrzeby sporządzenia niniejszej dokumentacji

2.2 Opracowanie map

Warstwy wektorowe (*.shp) i bazę danych (*.dbf) wykonano zgodnie ze Standardem Systemu Informacji Przyrodniczej.

3 Ogólne dane o obiekcie

3.1 Typologia

Opisywany obiekt to soligeniczne torfowisko niskie z roślinnością łąkową nawiązującą do mechowiskowej, wykształcone w dolinie średniej wielkości rzeki wyżynnej, na źródłowym odcinku dopływu Sołokii. Reprezentuje podtyp siedliska 7230-2: torfowiska zasadowe Polski południowej (z wyłączeniem gór) i środkowej.

3.2 Rejestr powierzchniowy - wykaz działek ewidencyjnych

Nazwa obiektu	Działka ewid.	Powierzchnia	Symbol klasoużytku
Siedliska	478	0,12	bagno
Siedliska	477	0,08	bagno
Siedliska	493	0,51	bagno
Siedliska	494/1	0,58	bagno
Razem		1,29 ha	

Tabela 2. Rejestr powierzchniowy obiektu

3.3 Stan własności gruntów

Obiekt w całości stanowi własność prywatną.

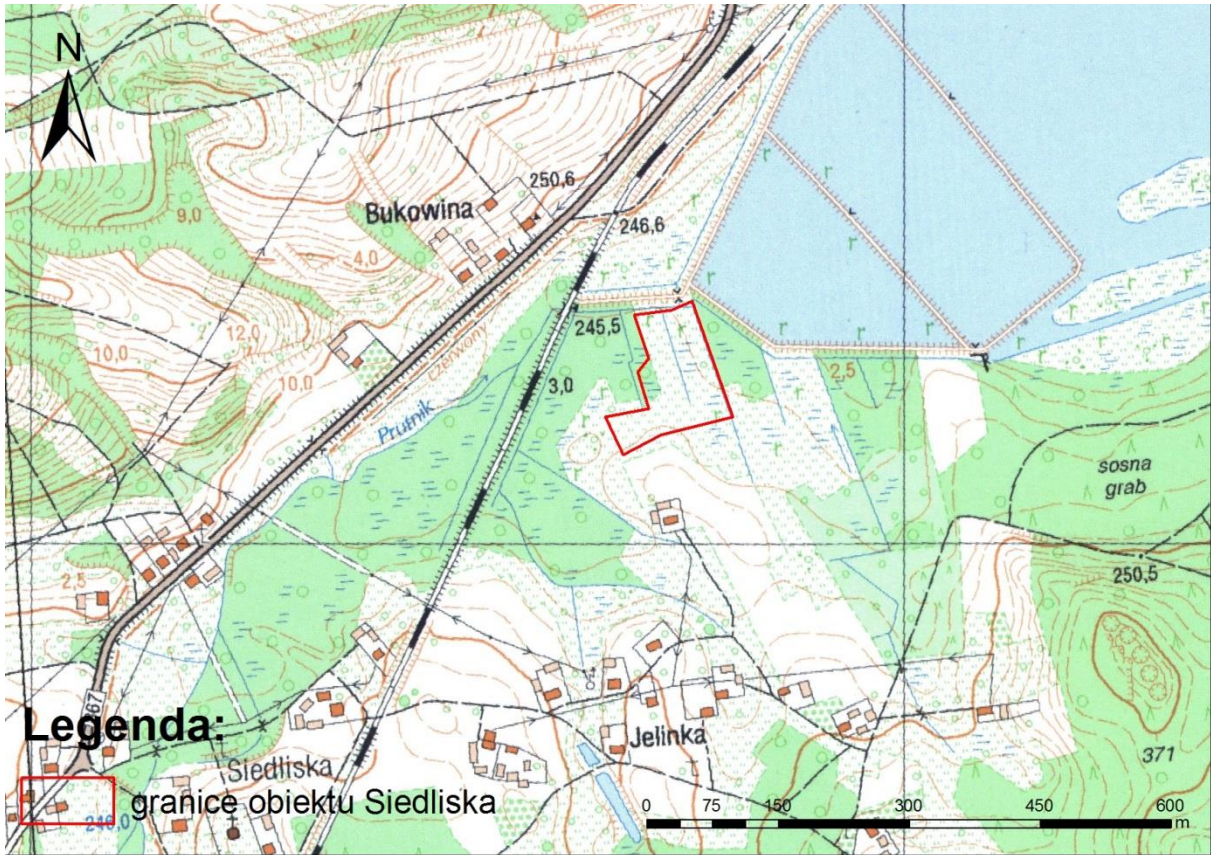
3.4 Wykaz wód

Obiekt położony jest w dolinie Prutnika (dopływu Sołokii), przy jego uregulowanym korycie, stanowiącym element infrastruktury związanej z kompleksem stawów hodowlanych lokalizowanych na północny wschód od obiektu. Dodatkowo w granicach obiektu i w jego otoczeniu występuje sieć nieczyszczonych, stopniowo zarastających i wypływających się rowów melioracyjnych.

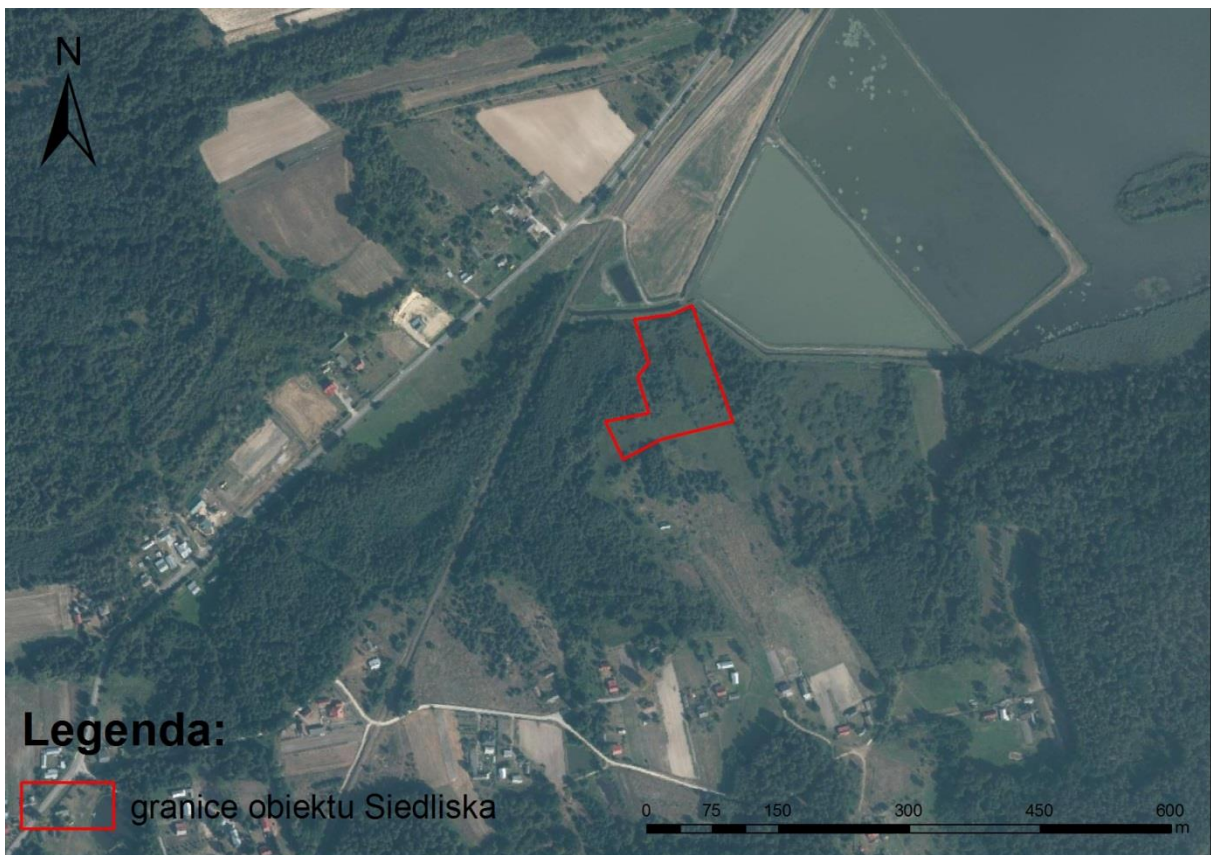
3.5 Opis granic obiektu

Granica obiektu jest stosunkowo wyraźna, nawiązuje swoim przebiegiem do sieci melioracyjnej otaczającej obiekt oraz granic terenów zadrzewionych. Północną granicę tworzy skanalizowany odcinek Prutnika, zachodnią i wschodnią zarastające rowy melioracyjne, południową wyżej położone, częściowo zadrzewione tereny poorne.

Położenie obiektu Siedliska na tle map topograficznych oraz ortofotomapy prezentują ryciny poniżej.

Ryc. 1. Lokalizacja obiektu na podkładzie mapy topograficznej

Ryc. 2. Lokalizacja obiektu na podkładzie ortofotomapy

3.6 Położenie geograficzne

Obiekt położony jest w dolinie Sołokii, na północ od miejscowości Jalinka, blisko granicy z Ukrainą.

3.7 Położenie administracyjne

Obiekt znajduje się na terenie województwa lubelskiego, w powiecie tomaszowskim, gminie Lubycza-Królewska, obrębie ewidencyjnym Hrebenne.

3.8 Regionalizacje

- fizyczno-geograficzna (Kondracki 2002)

Obszar:	EUROPA ZACHODNIA
Podobszar:	POZAALPEJSKA EUROPA ŚRODKOWA
Prowincja:	34 WYŻYNY POLSKIE
Podprowincja:	343 WYŻYNA LUBELSKO-LWOWSKA
Makroregion:	343.2 ROZTOCZE
Mezoregion:	343.23 ROZTOCZE WSCHODNIE

- przyrodniczo-leśna (Zielony, Kliczkowska 2010)

Kraina:	MAŁOPOLSKA
Mezoregion:	ROZTOCZA ŚRODKOWEGO

3.9 Zagospodarowanie i stan środowiska w otoczeniu obiektów

Obiekt leży w większości w otoczeniu gruntów nieużytkowanych – porzuconych łąk, pastwisk i dawnych pól ornych, zarastających obecnie roślinnością krzewiastą i drzewiastą, częściowo spontaniczną, częściowo w postaci nasadzeń. Od zachodu obiekt przylega do nieco starszego podmokłego lasu. Na północny wschód od obiektu znajdują się stawy hodowlane, natomiast na zachód od niego przebiega linia kolejowa. Dostęp do obiektu zapewnia droga gruntowa, niedochodząca jednak bezpośrednio do niego. Okolica obiektu jest stosunkowo słabo zaludniona – na południe od niego leży nieduże sióło.

3.10 Południworoztoczański Park Krajobrazowy

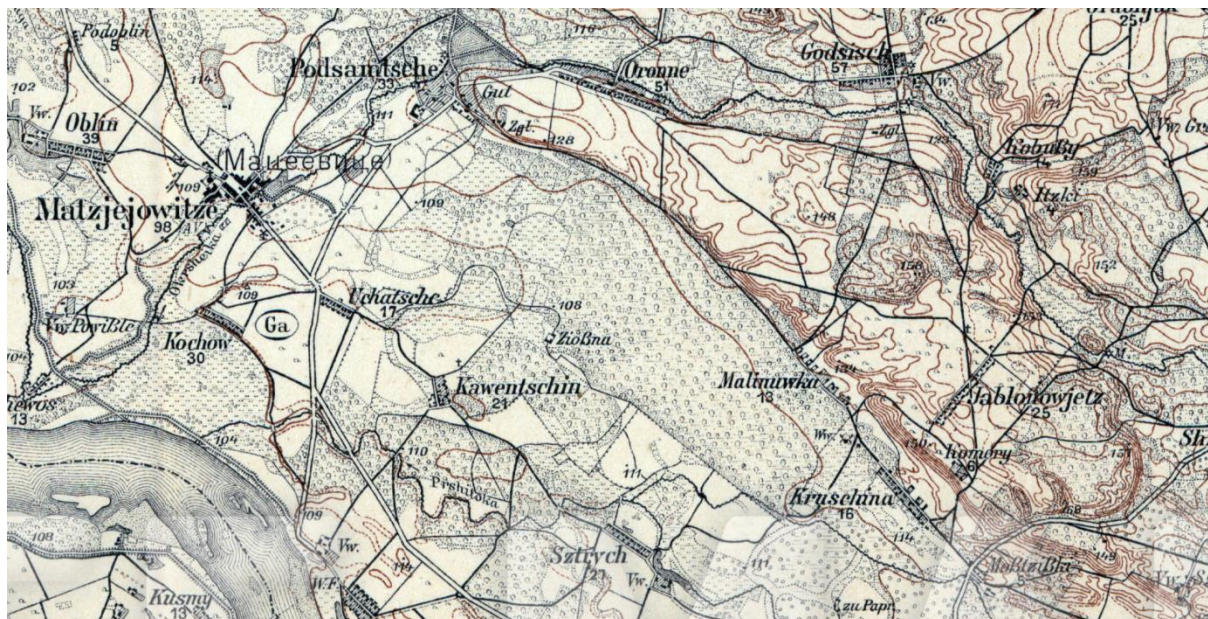
Południworoztoczański Park Krajobrazowy został utworzony uchwałą nr VII/40/89 WRN w Przemyślu z dnia 13 lipca 1989 r. w sprawie utworzenia Południworoztoczańskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Przemyskiego Nr 13, poz. 105 z 1989 r.) oraz rozporządzeniem nr 2 Wojewody Zamojskiego z dnia 22 stycznia 1991 r. w sprawie utworzenia Parku Krajobrazowego pod nazwą Południworoztoczański Park Krajobrazowy (Dz.Urz.Woj. Zamojskiego Nr 5, poz 47 z 1991 r.). Park jest położony w województwie lubelskim, powiatach lubaczowskim i tomaszowskim, na terenie gmin: Narol, Horyniec-Zdrój, Lubycza Królewska. Park obejmuje całą polską część Roztocza Południowego (zwanego także Roztoczem Wschodnim) o łącznej powierzchni 20 256 ha.

3.11 Obszar Natura 2000 PLH060093 Uroczyska Roztocza Wschodniego

Obszar Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego został powołany decyzją Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669)(2011/64/UE). Zajmuje powierzchnię 5809,99 ha i obejmuje największe zwarte partie lasów Roztocza Wschodniego, na pograniczu polsko-ukraińskim. Obszar charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu – najwyższymi wzniesieniami na Roztoczu (m.in. Długi Goraj oraz Krągły Goraj) oraz głębokimi wąwozami. Przedmiotem ochrony w ostoi są siedliska przyrodnicze zagrożone w skali europejskiej, głównie doskonale zachowane drzewostany bukowe (żyzne buczyny) oraz zwierzęta (zwłaszcza wilk i ryś). Występują tu również łągi, bardzo rzadkie na Lubelszczyźnie bory chrobotkowe, niewielkie płyty kwaśnych buczyn, płąt torfowiska zasadowego oraz wilgotne łąki użytkowane ekstensywnie

4 Historia użytkowania obszaru

Obszar torfowiskowy w dolinie Prutnika w przeszłości użytkowano przede wszystkim jako łąki kośne (częściowo też pastwiska). W ostatnich latach większość gruntów rolnych w tym rejonie zostało jednak zarzuconych i obecnie podlegają procesowi sukcesji w kierunku zbiorowisk zaroślowych i leśnych. W dolinie istnieje kompleks stawów hodowlanych, którego budowa silnie przekształciła stosunki wodne obszaru.

Ryc. 3. Fragment historycznej mapy topograficznej z 1910 roku

5 Środowisko przyrodnicze

5.1 Warunki klimatyczne

Klimat regionu wykazuje dużą zmienność pozostając w zasięgu ścierania się cech klimatu morskiego i kontynentalnego. Zmienność ta jest związana z masami powietrza o różnych właściwościach. Najczęściej występują tu masy powietrza polarno-morskiego i polarno-kontynentalnego.

Klimat określa się jako umiarkowany, kontynentalny. Charakteryzuje się on najwyższą w Polsce liczbą dni słonecznych (ok. 75) oraz stosunkowo długą zimą (ok. 97 dni) i długim latem (ok. 98 dni). Średnia temperatura roczna wynosi ok. 6,7° C. Najchłodniejszym miesiącem jest styczeń (średnia temperatura ok. 6,2 °C), zaś najcieplejszym jest lipiec (ok. 17,6° C). Średnie zachmurzenie wynoszące ok. 62% należy do najmniejszych w kraju, przy czym porą roku o najniższym zachmurzeniu jest lato (ok. 52%). Suma rocznych opadów wynosi ok. 700 mm, przy średniej krajowej 650 mm.

Zgodnie z pomiarami stacji meteorologicznej w Zamościu w regionie przeważają wiatry z kierunków: SW, W, NW, a najrzadszymi są te z południa. Średnia prędkość wiatru to ok. 3 m/s. W pobliżu Hrubieszowa przebiega jeden z trzech szlaków gradowych, co wpływa na liczbę dni z gradem (4 rocznie). Pokrywa śnieżna zalega tu 65 dni.

5.2 Geomorfologia i rzeźba terenu

Roztocze Wschodnie, w obrębie którego zlokalizowany jest opisywany obiekt, zbudowane jest ze skał powstałych w kredzie – margli, opok i wapieni. Na nich zalegają utwory młodsze – osadzone w warunkach płytkiego morza piaski, piaskowce wapniste i wapienie. W epoce lodowcowej na region nasunął się lądolód skandynawski.

Rzeźba terenu Roztocza Wschodniego charakteryzuje się rozległymi wierzchowinami, wzniesionymi 100-150 m ponad dna otaczających je kotlin. Są one pozostałościami większych równin, uformowanymi w końcu trzeciorzędu i na początku czwartorzędu. Wierzchowiny pocięte są gęstą i skomplikowaną siecią dolin i wąwozów na odosobnione pagóry i płaskowyże. Innym, charakterystycznym elementem są ostańce, których największe zgrupowanie znajduje się w okolicy Huty Lubyckiej. Zbudowane są one z mioceńskich piasków, z czapą wapieni rafowych na powierzchni. Najwyższe wzniesienia po polskiej stronie Roztocza Wschodniego to Długi Goraj (391,5 m n.p.m.), Wielki Dział (390,4 m n.p.m.) i Krągły Goraj (388,7 m n.p.m.), a po stronie ukraińskiej Czartowska Skała (409,0 m n.p.m.).

5.3 Hydrografia i hydrologia

Opisywany obiekt położony jest w dorzeczu Wisły, w dolinie Prutnika stanowiącego dopływ Sołokii, uchodzącej następnie do Bugu. W bezpośredniej okolicy znajduje się uregulowany odcinek koryta Prutnika, zasilającego sąsiednie stawy hodowlane. Poziom wody w rzece znajduje się 0,5-1,0 m poniżej powierzchni torfowiska. Ok. 1 km od obszaru, w górnym odcinku rzeki Prutnik występuje zespół wydajnych źródeł (ich wydajność dochodzi do 100 l/min). Poza rowami meliracyjnymi prowadzącymi wody w kierunku Prutnika brak tu zarówno cieków, jak i jezior.

Korzystna budowa geologiczna obszaru stanowi ogromną rezerwę wód podziemnych i obszar źródłiskowy wielu rzek. Występują tu liczne źródła wywierzyiskowe w Siedliskach - wysoko zmineralizowane, Kniazie, Huta Lubycka, Lubyca Królewska. Wydajność tych źródeł dochodzi do 100 l/min.

Obiekt znajduje się na terenach należących do jednolitej części wód powierzchniowych o kodzie RW2000726614591 – Sołokija od źródeł do granic RP. Zgodnie z typologią wód powierzchniowych ciek sklasyfikowano jako potok wyżynny węglanowy z substratem gruboziarnistym. Jednocześnie obiekt leży w granicach jednolitej części wód podziemnych PLGW2000121. Istnieje tu jeden wspólny poziom wodonośny o charakterze warstwowo-

szczelinowym z powszechnym występowaniem poziomów zawieszonych w obszarach wyżynnych (Smoleń 1980, Herbich 1984, Krajewski 1984, Michalczyk 1986). Krążenie wód podziemnych odbywa się systemem połączonych szczelin, wśród których o przeciętnej wodonośności decydują systemy spękań ciosowych wraz ze szczelinami oddzielności międzyławicowej, zaś lokalnie – systemy szczelin związanych ze strefami dyslokacyjnymi. (S. Krajewski, 1972; P. Herbich, 1980; M. Woźnicka, 2004). Czynną pojemność wodną utworów górnokredowych współtworzą szczeliny oraz komunikujące się z nimi makropory i mikrospękania. Czas wymiany wód w naturalnych i wymuszonych układach krążenia wynosi około 12-3 lat. Zwierciadło wód podziemnych analizowanego obszaru ma charakter swobodny, choć lokalnie przykryte jest słoboprzepuszczalnymi utworami czwartorzędowymi i trzeciorzędowymi. W dolinach rzek gdzie brak jest utworów izolujących poziom kredowy występuje w łączności hydraulicznej z poziomem czwartorzędowym.

5.4 Torfowiska

Opisywane torfowisko ma charakter soligeniczny. Zasilane jest wodami podziemnymi bogatymi w wapń. Ze względu na znaczne przekształcenie stosunków wodnych w dolinie, roślinność mechowiskowa utrzymuje się obecnie jedynie w niżej położonych miejscach. Na większości terenu dominują zbiorowiska łąkowe, na których nie zachodzi już proces torfotwórczy.

5.5 Flora i jej osobliwości

Roślinność torfowiska Siedliska ma postać bogatych gatunkowo płatów o charakterze łąkowym z udziałem gatunków charakterystycznych dla torfowisk, także zbiorowisk łąk wilgotnych i zmiennowilgotnych cennych pod względem przyrodniczym. W obrębie obiektu znajduje się stanowisko bardzo licznej populacji kukułki szerokolistnej i krwistej *Dactylorhiza majalis*, *D. incarnata*. Poza tym występują tam gatunki, takie jak kruszczyk błotny *Epipactis palustris*, lipiennik Loesela *Liparis loeselii* (ostatnio niepotwierdzony), dość licznie turzyca *Carex davalliana*, dziewięciornik błotny *Parnassia palustris* oraz objęte ochroną częściową mchy - błyszczce włoskowate *Tomentypnum nitens* i drabik drzewkowaty *Climacium dendroides*.

Nazwa gatunkowa	Kategoria zagrożenia wg Czerwonej Listy Roślin Naczyniowych Zagrożonych w Polsce (Zarzycki, Szelaż 2006)	Ochrona prawna 2014
Rośliny naczyniowe		
<i>Carex davalliana</i>	VU	OŚ
<i>Dactylorhiza incarnata</i>	-	OCZ
<i>Dactylorhiza majalis</i>	NT	OC
<i>Epipactis palustris</i>	NT	OŚ
<i>Liparis loeselii</i>	VU	OŚ
<i>Parnassia palustris</i>	VU	-
Mchy		
<i>Climacium dendroides</i>	-	OCZ
<i>Tomentypnum nitens</i>	-	OCZ

Tabela 3. Zestawienie gatunków roślin chronionych i zagrożonych występujących w granicach Torfowiska Siedliska wraz z kategoriami zagrożenia

5.6 Roślinność, historia rozwoju oraz stan obecny

Dawniej rozległy areał kompleksu torfowiskowego uległ znaczącemu ograniczeniu na skutek odwadniania obszaru i uproduktywiania obszarów mokradłowych. Obecnie większą jego część zajmują użytki zielone i grunty orne wykorzystywane w różnym stopniu. Na części z nich zarzucono użytkowanie rolnicze, obszary te podlegają silnej sukcesji wtórnej. Fragment roślinności torfowiskowej zachował się jedynie w najbardziej uwilgotnionych miejscach, a jego stan jest zły. Na roślinność torfowiska Siedliska składają się fitocenozy o fizjonomii łąkowej nawiązujące do mechowisk (*Caricetum paniceo-lepidocarpae*), ale też dobrze wykształcone bogate gatunkowo płaty łąk wilgotnych związku *Calthion*, częściowo o charakterze ziołorośli (*Filipendulion*), także innych zbiorowisk rzędu *Molinietalia*. Lokalnie (w miejscach wtórnego zabagniania) zaznacza się udział wysokich turzyc. Warstwę zielną buduje głównie trzęślica modra *Molinia caerulea*, wiązówka błotna *Filipendula ulmaria*, turzyca prosowata *Carex panicea*, turzyca Davalla *C. davalliana*, kuklik zwisły *Geum rivale*, knieć błotna *Caltha palustris* i pępawa błotna *Crepis paludosa* z udziałem storczykowatych kukulki szerokolistnej i krwistej *Dactylorhiza majalis*, *D. incarnata*, sitowia leśnego *Scirpus sylvaticus*, skrzypu błotnego *Equisetum palustre*, jaskra ostrego *Ranunculus acris*, krwiściąga

lekarskiego *Sanguisorba officinalis*, ostrozenia łąkowego *Cirsium rivulare*, kozłka całolistnego *Valeriana simplicifolia* i wysokich turzyc – błotnej *Carex acutiformis* i tunikowej *C. appropinquata*. W warstwie mszystej przeważa mokradłoszka zaostrzona *Calliergonella cuspidata*, drabik drzewkowaty *Climacium dendroides* i płaskomerzyk eliptyczny *Plagiomnium ellipticum*, rzadziej warnstorfia bezpierzścieniowa *Warnstorfia exannulata* i lokalnie, w zakrzaczeniach wierzbowych błyszczce włoskowate *Tomentypnum nitens*. Siedlisko podlega silnej ekspansji gatunków ziołoroślowych, głównie wiązówki błotnej *Filipendula ulmaria*, także trzciny pospolitej *Phragmites australis* i trzęślicy modrej *Molinia caerulea* oraz zaawansowanym procesom sukcesji wtórnej. Na części obszaru występują zakrzaczenia wierzby szarej *Salix cinerea*.

5.7 Siedliska chronione Dyrektywą Siedliskową

W granicach obiektu siedlisko torfowisk alkalicznych 7230 zachowało się na znikomej powierzchni, w większości występują tu łąki wilgotne (65XX) i zmiennowilgotne (6410) nawiązujące do siedliska 7230.

7230 – torfowiska alkaliczne o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk

Siedlisko wykształcone w postaci bardzo małego płatu roślinności reprezentującej zespół *Caricetum paniceo-lepidocarpae* i do niego nawiązującej, będące stanowiskiem lipiennika Loesela *Liparis loeselii*.

65XX – eutroficzne łąki wilgotne

Siedlisko jest reprezentowane przez pomechowiskową roślinność zespołu *Cirsietum rivularis*, na części powierzchni nawiązującą do łąk trzęślicowych 6410, częściowo z większym udziałem gatunków ziołoroślowych. Odnacza się stosunkowo dużym bogactwem gatunkowym, udziałem gatunków torfowisk alkalicznych i łąk trzęślicowych.

6410 – zmiennowilgotne łąki trzęślicowe

Siedlisko wykształcone w skrajnej, południowej części obiektu, w postaci bogatych gatunkowo płatów z roślinnością związku *Molinion*, z udziałem gatunków torfowisk alkalicznych.

5.8 Fauna

5.8.1 Wykaz gatunków

W granicach obiektu stwierdzono występowanie żurawia *Grus grus* oraz motyli z rodzaju modraszek *Phengaris*.

5.8.1.1 Określenie celów działań ochronnych w odniesieniu do fauny

Obiekt nie wymaga określenia szczegółowych celów działań ochronnych związanych z występującą tam fauną. Utrzymanie siedlisk w należyтым stanie całkowicie zabezpieczy jej trwanie. Działalność bobrów na rowach melioracyjnych (piętrzenie wody) wpływa pozytywnie na stan siedliska zapobiegając odwadnianiu obszaru, a prawdopodobieństwo wystąpienia zbyt wysokiego, długotrwałego zalewu jest znikome. Z tego powodu ingerencja w tamy bobrowe w celu zwiększenia przepływu wody nie jest konieczna.

5.8.1.2 Określenie zasad ochrony siedlisk cennych gatunków zwierząt

Nie przewiduje się podejmowania specjalnych działań ochronnych w celu ochrony siedlisk cennych gatunków zwierząt. Priorytetowe wskazania dotyczą w tym wypadku działań związanych z ochroną zbiorowisk roślinnych. Ich właściwe zabezpieczenie umożliwi również przetrwanie fauny we właściwym stanie. Dla zachowania otwartych siedlisk torfowiskowych i łąkowych ważna jest ochrona przed zarastaniem przez drzewa i krzewy. Należy pamiętać, aby wykaszanie terenu prowadzić w sposób dający możliwość ucieczki gatunkom, dla których wyższa roślinność zielna stanowi miejsce bytowania.

5.8.2 Zmiany w faunie i zaobserwowane zagrożenia

Na podstawie dostępnych i zebranych obserwacji wydaje się, że walory faunistyczne obszaru nie ulegają negatywnym zmianom. Gatunkiem istotnie zwiększającym swoją liczebność jest bóbr. Jego działalność może w pewnym stopniu wpłynąć na warunki wodne obszaru oraz powodować negatywne przekształcenia szaty roślinnej cennych siedlisk (np. poprzez zalanie płatu mechowiska). W odniesieniu do wybranych gatunków zwierząt, szczególnie bezkręgowców, zmiany te mogą również mieć niekorzystny wpływ.

6 Wartości krajobrazowe

Opisywany obiekt odznacza się umiarkowanymi walorami krajobrazowymi. Jest otwartą enklawą położoną w otoczeniu silnie zarastających gruntów porolnych. Stanowi

ostoję zwierząt oraz rzadkich w skali regionu gatunków roślin. Wykształcone tu siedliska cechuje bogactwo w gatunki tworzące malownicze, kwietne zbiorowiska łąkowe. Według przyjętej skali waloryzacyjnej walor obiektu został uznany za przeciętny.

7 Zagospodarowanie przestrzenne i sposoby użytkowania

7.1 Infrastruktura techniczna w obiektach

Brak infrastruktury technicznej w obrębie obiektu oraz w jego sąsiedztwie..

7.2 Infrastruktura turystyczna i edukacyjna

W granicach obiektu brak jest infrastruktury turystycznej i edukacyjnej. Ze względu na stosunkowo niewielkie rozmiary obiekt ten nie ma większego znaczenia w planowaniu turystyki. Jego wartość edukacyjna (mozaika siedlisk nawiązujących do 7230, bogactwo gatunkowe) jest stosunkowo wysoka, jednak podobnie jak w przypadku działań związanych z infrastrukturą turystyczną budowa obiektów edukacyjnych (tablice, ścieżki itp.) wydaje się być nieuzasadniona.

7.3 Naukowe wykorzystanie i ocena jego wpływu na siedlisko 7230

Na Torfowisku Siedliska nie prowadzono regularnych badań nad elementami przyrodniczymi, w tym nad fauną i florą.

7.4 Inne grupy społeczne mające wpływ na obiekty

Brak istotnego wpływu innych grup społecznych na walory przyrodnicze obiektów.

7.5 Interesy gospodarcze mające wpływ na ochronę siedliska 7230

W chwili obecnej nie ma realnych konfliktów pomiędzy gospodarką a celami ochrony torfowisk alkalicznych.

8 Założenia ochrony oraz proponowana koncepcja ochrony torfowisk alkalicznych

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczyska Roztocza Wschodniego, w granicach którego znajduje się opisywany obiekt, został przyjęty zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 23 października 2014 r. i dostępny jest pod

adresem:

<http://edziennik.lublin.uw.gov.pl/GetActPdf.ashx?year=2014&book=0&position=3384>. Plan nie uwzględnia opisanego płatu – siedlisko, ze względu na niedużą powierzchnię, nie zostało uznane za przedmiotochrony w obszarze.

Główne założenia ochrony siedliska 7230 powinny uwzględniać następujące wytyczne:

1. Przywrócenie użytkowania kośnego
2. Ograniczenie procesów sukcesji wtórnej
3. Obniżenie ewapotranspiracji w celu poprawy bilansu wodnego torfowiska
4. Poprawę warunków świetlnych siedliska i tworzenie dogodnych warunków do wkraczania gatunków światłożądnych
5. Poprawę struktury roślinności (ograniczenie ekspansji trzciny)
6. Budowę przetamowań na jednokierunkowych rowach melioracyjnych w celu poprawy bilansu wodnego torfowisk

9 Publikowane i niepublikowane materiały dotyczące obszaru torfowisk alkalicznych znajdujących się w charakteryzowanych obiektach.

- JARZOMBKOWSKI F., PAWLIKOWSKI P., 2012. Krajowy program ochrony lipiennika Loesela *Liparis loeselii*.
- WOŁEJKO L., STAŃKO R., PAWLIKOWSKI P., JARZOMBKOWSKI F., KIASZEWICZ K., CHAPIŃSKI P., BREGIN M., KOZUB Ł., KRAJEWSKI Ł., SZCZEPAŃSKI M., 2012. Krajowy program ochrony torfowisk alkalicznych (7230). Wyd. Klubu Przyrodników, Świebodzin.

10 ZAŁĄCZNIKI

Dokumentacja fotograficzna

Torfowisko „Siedliska”

